

elismerésre méltó. Identitásunk játéka, sőt pszichés beállítódásunk sajátossága, hogy pozícióba helyezzük önmagunkat azért, hogy becsülhessük magunkat. Annak érzete, hogy 'nem vagyok buta', hanem fontos dolog tudója vagyok, tehát valaki vagyok, a talpon maradásunk nélkülözhetetlen eszköze. Ugyanis az okos ténylegesen csak akkor okos, ha tudja, hogy maga is kiegészítésre szorul. Ha tisztában van azzal, hogy sem tudása, sem semmilyen képessége nem lehet tökéletes és teljes. S mi ez, ha nem maga a szókratészi pozíció.

Ugyanakkor az is igaz, hogy önmagunk butaságát leginkább mások látják meg, míg én magam mások butaságát veszem észre, leplezem le előszeretettel. Cseppet sem konfliktus nélküli ez a munkamegosztás, ami akár inspiráló is lehet. De vajon képesek vagyunk önmagunkat butaként, tudatlanként elgondolni? Remélhetőleg igen. Az önirónia lenne az önreflexió azon eszköze, amellyel az ember képes önmagát nyíltan mint tudatlant leleplezni, – s ezáltal helyzetbe hozni magát a gondolkodást, kárt okozva a butaságnak. Tudatában lenni saját butaságunknak – ez az önirónia előfeltétele és egyben gyakorlóterepe.

De afelől se legyenek kétségeink, hogy a buta is képes a gyakorlati okosságra, s van, hogy megleli az igazságot. Forrest Gump buta lett volna? Minden bizonnyal. Bár butaságában volt valami megrendítő bölcsesség. Képes volt az önreflexióra és önmaga korlátainak a belátására, mondhatni távol állt tőle az intellektus gőgös önelégültsége. S ha korlátaink belátása adott, ha képesek vagyunk kételkedni és önnön ostobaságunkat leleplezni, s önmagunkat butaként, tudatlanként elgondolni, akkor valójában végbemegy a butaságnak történő károsítás. (Talán ez a legtöbb, amit tehetünk.)

